

Fernando Aramburu • PÁTRIA

Fernando Aramburu

PÁTRIA

Fordította
Imrei Andrea

BOOKART
Csíkszereda, 2024

A fordítás alapjául szolgáló mű
Fernando Aramburu • PATRIA
Tusquets Editores Kiadó
Barcelona, 2016

Lektorálta Cselik Ágnes

A borítót Hajdú Krisztina tervezte

ISBN 978-606-8994-76-5

© Fernando Aramburu, 2016
Published by agreement with Tusquets Editores S.A.,
Barcelona, Spain,
and Agenția Literară Livia Stoia
© Imrei Andrea, magyar fordítás, 2024
© Bookart, magyar kiadás, 2024

1. Tűsarok a parketten

Ott megy, szegény, megint fejjel a falnak. Ahogy a hullám csapódik a sziklához. Egy kis hab, és kész. Nem látja, hogy a férje arra se méltatja, hogy kinyissa előtte az ajtót? Teljesen kiszolgáltatja magát neki.

Ez a tűsarkú cipő is, meg ez a vörösre festett száj, negyvenöt évesen, mire jó ez? Mi visz rá, lányom, a te pozíciódban, a te iskoláiddal, hogy úgy viselkedj, mint egy kamaszlány? Ha *aita*¹ ezt látná...

Nerea, mielőtt beszállt volna az autóba, visszanézett az ablakra, sejtette, hogy az anyja, szokásához híven, most is a függöny mögül lesi. És valóban, bár ő az utcáról nem láthatta, Bittori szánakozva, összehúzott szemöldökkel figyelte, ott megy, szegény, suttogta magányosan maga elé, csak dísz annak az öntelt alaknak az oldalán, akinek soha eszébe sem jutott bárkit is boldoggá tenni. Hát nem veszi észre, mennyire kétségbeesettnek kell lennie egy nőnek ahhoz, hogy tizenkét év házasság után próbálja meg elcsábítani a férjét? Tulajdonképpen jobb is, hogy nem lett gyerekük.

Nerea, mielőtt beszállt a taxiba, búcsúzóul még felintezett. Az anyja a harmadik emeleten, a függöny mögött elbújva, elfordította a tekintetét. A háztetők fölött jól látszott a tenger széles sávja, a világítótorony Santa Clara szigetén, a halvány felhők a távolban. Az időjárás-jelentésben a bemondónő nap-sütést jelzett. De öreg vagyok, gondolta, majd újra az utcát fürkészte, ám addigra a taxi már eltűnt a szeme elől.

Aztán, túl a háztetőkön, túl a szigeten és a horizont kék vonalán, túl a távoli felhőkön, és az örökre elveszett múlton is túl, képzeletében felidézte a lánya esküvőjét. Újra maga előtt

---

¹ apa (baszk)

látta a Jó Pásztor-katedrálisban, fehér ruhában, virágcsokorral, túlságosan is boldogan, milyen karcsú volt, milyen mosolygós, milyen szép, és ahogy nézte őt a templom kapujában, hirtelen valami rossz érzése támadt. Este, mikor egyedül hazament, nem sok választotta el attól, hogy leüljön Txato fényképe elé, és bevallja neki a félelmeit; de fájt a feje, meg különben is, Txato családi ügyekben, pláne, ha a lányáról van szó, hajlamos az elérzékenyülésre. Könnyen kicsordul a könnye, bár a fényképek nem szoktak sírni, de azért tudom, amit tudok.

A túsarkú arra kellett, hogy felkeltse Quique étvágyát, pedig nem arról híres, hogy ha eszik, elmúlik az étvágya. Kopp-kopp-kopp, hallotta már azelőtt, hogy a túsarok végigpontosztta volna a parkettet. A végén tele lesz lyukakkal. De a békesség kedvéért nem tette szóvá. Úgyis rövid ideig maradnak. Búcsúzni jöttek. A férfi leheténe már reggel kilenckor whiskyszaga volt, vagy valami más szeszes italé, amivel kereskedik.

– *Ama*,² biztos, hogy boldogulsz egyedül?

– Miért nem busszal mentek ki a repülőtérre? A taxi innen Bilbaóig egy vagyónba fog kerülni.

– Emiatt ne aggódj! – mondta a férfi. – Kényelmetlen, lassú, meg itt vannak a bőröndök is – magyarázkodott.

– Igen, de van még idő, nem?

– *Ama*, ne erőszakoskodj! Eldöntöttük, hogy taxival megyünk. Így a legkényelmesebb.

Quique egyre türelmetlenebb lett.

– Csak így kényelmes.

Majd hozzátette, hogy lemegy az utcára elszívni egy cigaretát, amíg ők beszélgetnek. Átható parfümillata volt. A szájának pedig alkoholszaga, pedig még alig múlt kilenc. Miközben búcsúzkodott, szemügyre vette magát az előszobatükörben. Piperkőc alak. Aztán parancsolóan vagy barátságosan, de azért szárazon azt mondta Nereának:

– Ne maradj soká!

– Csak öt perc – ígérte az asszony. Végül tizenöt lett belőle. – Ez a londoni út nagyon fontos neki – mondta az anyjának, mikor magukra maradtak.

– Nehezen tudom elképzelni, mi keresnivalód van a férjed ügyfelekkel folytatott tárgyalásain. Vagy már te is a cégénél dolgozol, csak nekem nem szóltál?

– Londonban komoly kísérletet teszek arra, hogy megmentsem a házasságunkat.

– Újabb kísérlet?

– Ez az utolsó.

– És ez alkalommal mi a taktikád? Nem mozdulsz mellőle, nehogy összeszűrje a levet az első nővel, aki az útjába akad?

– *Ama*, kérlek! Ne nehezítsd meg te is a dolgom!

– Nagyon jól nézel ki. Új fodrászod van?

– Nem, ugyanahhoz járok még mindig.

Nerea váratlanul lehalkította a hangját. A suttogást hallva az anyja megfordult, és a lakás bejárati ajtaja felé pillantott, mint ha attól tartana, hogy valaki kihallgatja őket. Semmi különös, csak lemondtak az örökbefogadásról. Pedig mennyit beszéltek róla! Hogy egy kínai vagy egy orosz vagy egy kreol kisgyerek. Hogy kislány vagy kisfiú. Nerea még mindig reménykedett, de Quique meggondolta magát. Saját gyereket akar, vért a véréből.

– Most meg mi ütött belé, hogy úgy beszél, mint a Bibliában?

– Azt hiszi, modern, de maradibb, mint az öreganyám.

Nerea egymaga derítette ki, hogy milyen lépésekre van szükség az örökbefogadás elindításához, persze minden feltételnek megfeleltek. A pénz sem jelentett akadályt. Kész volt elutazni a világ másik végébe, csakhogy végre anya lehessen, noha nem hozott a világra gyereket. Quique azonban váratlanul véget vetett a tervezgetésnek. Nem és nem.

– Kicsit érzéketlen a fiú, nem gondolod?

² anya (baszk)

– Azt szeretné, ha saját fia lenne, aki hasonlít rá, és egyszer majd a Reálban játszik. Ez a rögeszméje, *ama*. És el is fogja érni. Mert ha egyszer valamit a fejébe vesz! Nem tudom, kitől. Valakitől, aki hajlandó lesz kihordani. Ne kérdezd, hogy ki. Fogalmam sincs. Keres egy béranyát, és megfizeti. Ami meg engem illet, segíték neki egy egészséges nőt találni, aki ki tudja elégíteni ezt a vágyát.

– Te meghiobbantál.

– Neki még nem mondtam. Azt hiszem, most Londonban lesz rá alkalom. Alaposan végiggondoltam mindent. Nincs jogom hozzá, hogy boldogtalanná tegyem.

A bejárati ajtóban könnyedén összeérintették az arcukat. Persze, jól meglesz egyedül, jó utat, mondta Bittori. Nerea, miközben a liftre várt, visszaszólt a lépcsőfordulóból, a balszerencséről mondott valamit, meg hogy nem szabad lemondanunk az örömökről. Végül azt tanácsolta az anyjának, hogy cserélje ki a lábtörlőt.

2. Enyhe október

A Ttaxatóval törtétek előtt még hitt Istenben, de már nem hisz. Pedig milyen odaadó hívő volt fiatalkorában! Kis híján belépett egy apácarendbe. Azzal a falubeli barátnőjével, akire jobb nem is gondolni. Mind a ketten az utolsó pillanatban tettek le a szándékukról, már félig novíciaként. Most viszont úgy gondolja, hogy ez az egész, a holtak feltámadása, az öröklét meg a szentlélek, mind hazug porhintés.

A püspök megjátszotta magát, és volt pár olyan szava, amivel nagyon felbosszantotta Bittorit. De nem merte visszautasítani egy ilyen fontos ember kézfogását. Nyálkásnak érezte, ahogy megfogta. De azért a szemébe nézett, hogy legalább így, a tekintete csillogásával tudtára adja, hogy már nem hisz. Elég volt megpillantania Ttaxót a koporsóban, hogy úgy pukkanjon szét az istenhite, mint a buborék. Valahogy még fizikailag is érzékelte.

És mégis, néha azért eljön a misére, talán a megszokás ereje hajtja. Beül az egyik padba a templom hátsó részében, bámulja a többiek hátát és tarkóját, és magában beszél. Otthon nagyon magányos. Nem az a fajta, aki bárókba vagy kávéházakba jár. Bevásárlás? Csak amennyi feltétlenül szükséges. A Ttaxatóval törtétek után a kacérsága is elmúlt – egy másik buborék? Ha Nerea nem erősködne, ugyanazokat a ruhákat viselné nap mint nap.

A boltokban bóklászás helyett inkább a templomban üldögél, és szótlán ateizmusát gyakorolja. Megtiltotta magának az istenkáromlást, vagy hogy megvesse az egybegyűlt híveket. Nézegeti a festményeket, és azt mondja/gondolja:³ nem. Néha az elutasítás jeleként még a fejét is megrázza egy kicsit.

Ha épp misét tartanak, tovább marad. Ilyenkor csak ma-

³ a szerzőre jellemző írásmód

gában szegül szembe a pap utasításaival. Imádkozzunk! Nem. Ez Jézus teste. Nem. És így tovább, egész idő alatt. Néhanapján, ha elnyomja a fáradtság, kellő diszkrécióval szundít egyet.

Már besötétedett, mikor kilépett a jezsuiták templomából az Andía utcára. Csütörtök volt. Kellemes idő. Még délután látta, hogy egy gyógyszerészárk neonfeliratán húsz fokot mutatott a hőmérő. Forgalom, járókelők, galambok. Egy ismerős arcra lett figyelmes. Gondolkodás nélkül átment a túloldalra. A hirtelen irányváltás miatt kénytelen volt útba ejteni a Guipúzcoa teret. A tavat szegélyező úton vágott át rajta. Rövid időre megállt, nézte a kacsákat. Milyen régen járt erre! Ha jól emlékszik, Nerea még kislány volt. Emlékezett a fekete hattyúkra is, de most nem voltak sehol. Bim-bam! Bim-bam! A városháza órájának hangja rántotta ki töprengéséből.

Nyolc óra. Kellemes idő, enyhe október. Hirtelen eszébe jutott, amit Nerea ma reggel mondott. Az, hogy cserélje ki a lábtörlőt? Nem, hanem, hogy nem szabad lemondanunk az örömeinkről. Hú, micsoda sületlenség, csak azért mondják az öregeknek, hogy jobb kedvre derítsék őket. Bittorinak egyáltalán nem esett nehezére elismerni, hogy tényleg csodálatos a délután. De ahhoz, hogy örömeiben táncra perdüljön, valami egészen más kellett volna. Például mi? Jaj, mit tudom én! Talán az, hogy feltaláljanak egy olyan szerkezetet, amely képes feltámasztani a halottakat, az, hogy visszaadják a férjemet. De ennyi év múltán nem felejtenie kéne inkább, kérdezte magától. Felejteni? Még mit nem?

A levegőben alga és tengeri nedvesség szaga érződött. Cseppek sem volt hideg, a szél sem fújt, felhőtlen volt az ég. Épp elég ok arra, hogy gyalog menjen haza, és megspórolja a busz árát. Az Urbietta utcában valaki a nevét kiáltotta. Tisztán hallotta, de nem akart hátrafordulni. Sőt, ellenkezőleg, még gyorsabban szedte a lábát, de hiába. Hátulról utolérték a sietős léptek.

– Bittori, Bittori!

A hang most már túl közletről hallatszott ahhoz, hogy ne

vegyen róla tudomást.

– Hallottad? Azt mondják, abbahagyják, nem követnek el több merényletet.

Bittori nem tudta elhessegetni magától azoknak a napoknak az emlékét, amikor ugyanez a szomszédasszony mindent elkövetett, hogy össze ne fussanak a lépcsőházban, volt, hogy az utcasarkon várakozott az esőben, két lába között a bevásárlószatyorral, csak hogy ne egyszerre érkezzenek a kapuhoz.

Nem mondott igazat.

– Igen, az előbb mondta valaki.

– Milyen jó hír, igaz? Végre béke lesz. Épp ideje.

– Na igen, majd meglátjuk.

– Főleg miattatok örülök neki, miattatok, akik annyit szenvedtetek. Legyen már vége ennek az egésznek, és hagyjanak titeket békén.

– Minek legyen vége?

– Hogy többé ne kelljen szenvedniük az embereknek, hogy gyilkosságok nélkül védjék meg az igazukat.

Mivel Bittori hallgatott, és semmiféle szándékot nem mutatott, hogy szívesen folytatná a társalgást, a szomszédasszony, mintha hirtelen valami sürgős dolga akadt volna, elbúcsúzott.

– Megyek, vörösmárnát ígértem a fiamnak vacsorára. Nagyon szereti. Ha hazafelé mész, mehetnének együtt.

– Nem, várnak rám itt a közelben.

Végül, hogy megszabaduljon végre a szomszédasszonytól, átment a szemközti járdára, és jó ideig céltalanul kószált a környéken. Hát igen, mert ha az a jellemtelen nőszemély meghallja, miközben a halat tisztítja a fiának, aki egyébként mindig elég butának tűnt, azon túl, hogy egy kretén, hogy nem sokkal utána érkezem, még azt gondolja, hogy nahát, ez nem akar szóba állni velem. Bittori. Mi van? Újra a harag csapdájába esel, pedig sokszor figyelmeztettek már rá, hogy. Igen, hagyjál békén.

Később hazafelé menet rátette a kezét egy durva tapintású

farönkre, és azt mormogta maga elé: köszönöm az emberséged. Aztán egy épület falát érintette meg, újra elismételve ugyanazt a mondatot. De ugyanígy tett egy papirkosárral, egy paddal, egy jelzőlámpa oszlopával és még néhány utcai berendezési tárggyal is, ami az útjába esett.

A kapualj sötét volt. Csábította a gondolat, hogy a liftet használja. De óvatosan! A lift zaja elárulhatja. Végül úgy döntött, inkább leveszi a cipőjét, és úgy megy fel a harmadikra. Még egy utolsó köszönetet elsuttogott a lépcsőkorlátnak, az emberségedért. A lehető legnagyobb elővigyázatossággal helyezte a kulcsot a zárba. Mi baja van Nereának ezzel a lábtörlővel? Nem értem én ezt a gyereket, de azt hiszem, soha nem is értettem.

Nem sokkal később csöngött a telefon. Ikatza fekete labdává gömbölyödve szunyókált a kanapén. Résnyire nyitott szemmel, mozdulatlanul figyelte, ahogy a gazdája a készülék felé közeledik. Bittori megvárta, amíg abbamarad a csengés, és mivel felismerte a számot a kijelzőn, feltárcsázta.

Xabier nagyon izgatott volt. *Ama, ama.* Hogy kapcsolja be a tévét.

– Már mondták. Hogy ki? A fönti nő.

– Ja, azt hittem, még nem hallottad.

Aztán azt mondta, puszilja, az anyja viszonzta, semmi másról nem esett szó, elköszöntek. Én be nem kapcsolom a tévét, mondta magában. Nem sokkal később azonban nem tudta legyőzni a kíváncsiságát. Három maszkos, csuklyás alakot látott a képernyőn, Ku-Klux-Klan stílusban, egy asztalnál ültek, fehér abrosz, hazafias leplek, mikrofon, vajon annak az anyja, aki beszél, felismeri-e a fia hangját, futott át az agyán. Erős undort érzett a képek láttán, a gyomra is felfordult tőle. Képtelen volt tovább nézni, kikapcsolta a tévét.

Számára ezzel véget ért a nap. Hány óra lehet? Mindjárt tíz. Kicserélte a vizet a macska tálkájában, és vacsora nélkül,

a szokásosnál korábban feküdt le, még az éjjeliszekrényén heverő képeslapot se nyitotta ki. Felvette a hálóingét, és megállt Txato fényképe előtt, amely a hálószoba falán lógott. Azt mondta neki:

– Holnap felmegyek hozzád, és elmesélem. Nem hiszem, hogy örülni fogsz, de hát ez a nap híre, jogod van tudni róla.

Lekapcsolta a villanyt, és a sötétben megpróbált néhány csepp könnyet kipréselni a szeméből. Semmi. Száraz volt. Nerea nem telefonált. Annyi fáradtságot se vett, hogy közölje, megérkeztek Londonba. Persze, biztos nagyon el van foglalva a házassága megmentésével.